

december 2023

provincie limburg

Samen werken aan het behoud van de patrijs

Beste patrijsenliefhebbers en -beschermers,

Hierbij de eerste nieuwsbrief, voor al die enthousiastelingen die zich inzetten voor het behoud en herstel van de patrijs in Limburg.

De provincie stimuleert al enkele jaren het behoud van de patrijs als iconsoort van het Limburgse boerenland. In de opstartfase gebeurde dit onder leiding van IKL. Sinds vorig jaar coördineert Agrarisch Collectief Natuurrijk Limburg dit beschermingsproject, samen met Faunabeheereenheid Limburg, de Jagersvereniging en GaiaZoo. Hoe staat het er inmiddels voor?

Patrijsen verdwijnen als we niks doen

Nederland herbergt momenteel circa 4000 broedparen, waarvan er zo'n 700 in Limburg leven.

Het is hard gegaan met de patrijs. In 1950 leefden er 150.000 broedparen in Nederland, in 1985 resteerden er nog maar 40.000, en inmiddels is daar dus nog maar 10% van over. Sinds 1950 een achteruitgang van meer dan 95%. In grote delen van Nederland is de soort geheel verdwenen, of staat op het punt te verdwijnen, als we niks doen. Limburg herbergt momenteel zo'n 18% van de Nederlandse populatie. Onze provincie heeft daarmee een belangrijke verantwoordelijkheid voor het behoud van de patrijs in Nederland.

Speciale beheerpakketten voor boeren

Sinds 2016 zijn in het Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer (ANLb) in Limburg speciale beheerpakketten voor patrijzen beschikbaar voor boeren in kansrijke gebieden voor de patrijs.

Patrijzen kerngebieden

Inmiddels zijn er 14 van zulke kansrijke gebieden in Limburg waar speciale aandacht is voor de patrijzen. Naast de speciale ANLb pakketten voor patrijzen kan daar een ontheffing Vos Predatorenbeheer ter bescherming van de aanwezige patrijzen worden ingezet.

Wat doen WBE-leden?

- WBE-leden tellen de patrijzen in voor- en najaar
- Houden de predatiedruk door vos en zwarte kraai laag
- Zetten zich in om het bermbeheer van gemeenten/waterschappen te optimaliseren
- Werven nieuwe deelnemers voor de beheerpakketten onder de boeren in het gebied

10 kerngebieden en telgegevens

Inmiddels zijn van 10 kerngebieden telgegevens beschikbaar over 2022 en 2023. Vier gebieden zijn pas in 2023 aangehaakt.

kerngebied			patrijs 2022		patrijs 2023		afschot vos
	hectare	getelde opp.	koppels	najaar	koppels	najaar	2022
Siebengewald	915	915	17	74	15		9
Ospel	4.531	4.531	55	247	71		30
Grathem-Maasgouw	2.871	2.871	73	466	72		71
Buggenumseveld	456	456	12	85	19		43
Holsterveld	1.396	1.396	13	52	16		11
Grevenbricht	872	872	12	74	16		27
Eendracht	435	435	9	24	10		34
Sevenum	539	4.000	23	139	18		31
Ransdaler- en Struchterveld	1.435	1.435	10	27	25		41
Maas en Niers	794	794	5	41	11		7
totaal	14.244	17.705	229	1229	273		304
koppels/100 ha			1,3		1,5		2,1

315 koppels in 14 kerngebieden

In het voorjaar van 2023 werden in de eerste 10 kerngebieden 273 koppels geteld. In de 4 later aangehaakte gebieden nog eens 42.

In totaal werden er 315 koppels in de 14 kerngebieden geteld!

Speciale zorg

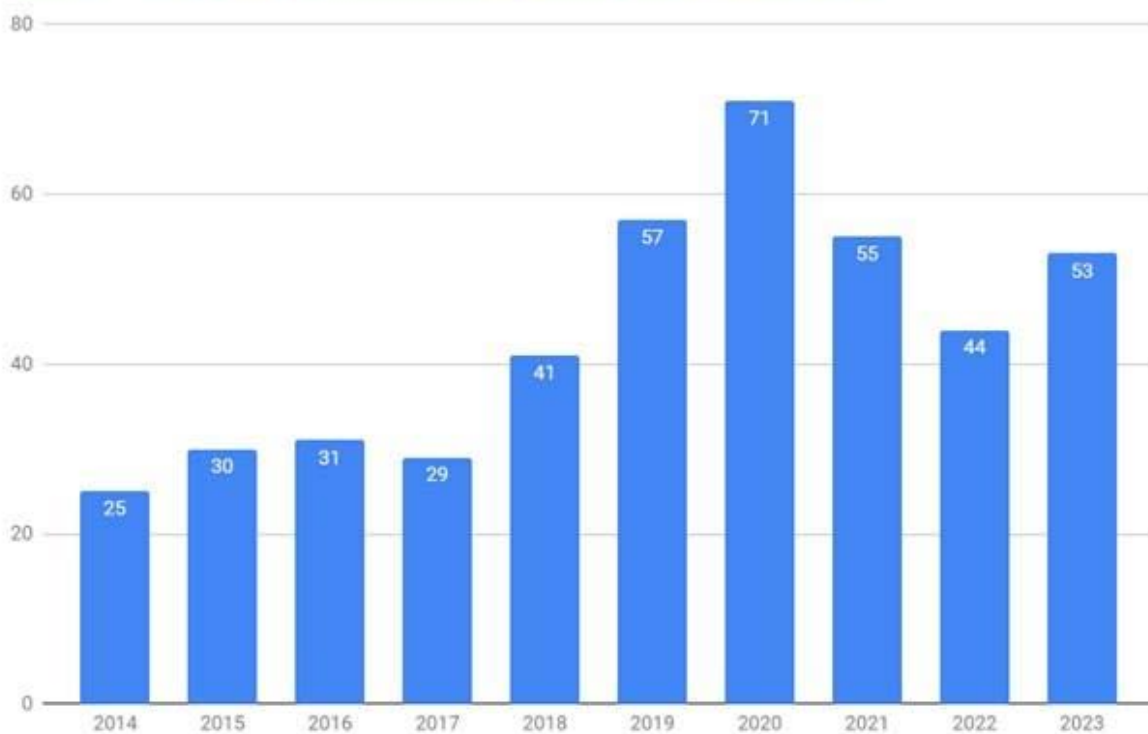
Bijna de helft van de hele Limburgse populatie krijgt nu speciale zorg.

Ospel/Meijel eerste kerngebied

Het eerste Limburgse kerngebied ligt in Ospel/Meijel, vlakbij de Groote Peel. In het Ospelse deel, 2500 hectare groot, wordt de patrijso populatie al sinds 2014 nauwkeurig gemonitord door WBE De Groote Peel.

Broedparen Patrijs onderzoeksgebied Ospel 2500 ha

Het gaat goed met de Ospelse patrijzen. We zijn benieuwd of we deze opwaartse trend de komende jaren ook vast kunnen stellen in de andere kerngebieden. Meten is weten.

Zenderonderzoek

In Ospel worden de patrijzen niet alleen geteld. Een deel van de Ospelse patrijzen wordt letterlijk op de voet gevolgd.

Sinds 2019 worden jaarlijks een aantal patrijzen gezenderd. Zo kan precies uitgezocht worden hoe de patrijzen het landschap gebruiken en of ze in de speciale bloemenakkers leven, die door de boeren zijn aangelegd.

Antwoorden en vragen

Zoals zo vaak levert onderzoek niet alleen antwoorden op, maar zeker zoveel nieuwe vragen. In al die jaren hebben we bijvoorbeeld maar 1 broedgeval in een speciaal aangelegde patrijzenakker kunnen vaststellen. Terwijl we inmiddels van maar liefst 63 patrijshennen weten waar ze gebroed hebben.

Favoriete plekje

Meer dan de helft, 33 hennen, bleek in een wegberm te nestelen.

Overige locaties:

- 10 nesten in grasland vastgesteld
- 8 in graan
- 6 in een boomkwekerij
- 1 in aardappels, zaaiuien en gladiolen
- 1 onder een tuinheg
- 1 in een voortuin (op een paar meter van de gevel van een woonhuis), tussen de schoenlappersplanten

Waarom doen de Ospelse patrijzen het zo goed?

Gevolgen van maaien bermen en perceelranden voor de patrijzen in mei, juni, juli

Duidelijk is in ieder geval dat het maaien van bermen en perceelranden in mei, juni en juli grote gevolgen kan hebben voor de patrijzen. In het beste geval wordt alleen het nest vernield. Maar mogelijk worden ook veel broedende patrijzen doodgemaakt.

Gezenderde hennen

In Ospel hebben we dat tot nu toe 5 keer vastgesteld. Waarvan helaas twee keer bij

een gezenderde hen. Bij gezenderde hennen kunnen we uitmaaien vrijwel altijd voorkomen omdat we boeren en bermbeheerders kunnen inlichten. De 2 gesneuvelde zenderhennen werden echter in de legfase, dan wel net broedend, doodgemaakt, op een moment dat we nog niet wisten waar het nest lag.

Kennis van nestlocaties kan patrijzen redden

Zonder kennis over nestlocaties was zeker een groter deel van de broedende hennen gesneuveld.

Wist je dat de bermen favoriet zijn bij de patrijzen?

In onderstaande afbeelding is goed te zien hoe belangrijk de bermen zijn voor patrijzen in het huidige grootschalige boerenland in mei, als de gewassen net gezaaid/gepoot zijn, en de velden nog kaal.

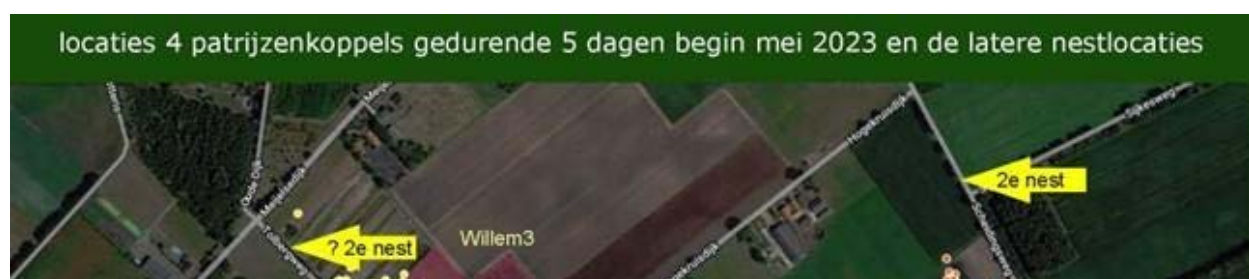
Afgebeeld zijn de locaties van 4 patrijzenkoppels in de nabijheid van meerdere patrijzenakkers (rood gearceerd) in de eerste week van mei 2023. En hun uiteindelijke nestlocaties.

"Langs de lijn leven"

Het leven van de patrijzen speelt zich in het voorjaar duidelijk af langs de lijnen in het landschap. De meer geïsoleerde liggende punten in het open veld zijn de nachtelijke slaappleaatsen.

Kieskeurig in keuze slaappleaatsen

Zowel patrijzenkluchten als koppels hebben voorkeur voor een slaappleaats op een kaal veld met vrij uitzicht.

Slim tellen

Van de eigenschap dat patrijzen graag slapen op een kale overzichtelijke plek wordt momenteel gebruik gemaakt door de tellers in de patrijzen kerngebieden, om het broedsucces vast te stellen.

Volgende nieuwsbrief

In een volgende nieuwsbrief meer over het broedsucces van de Limburgse patrijzen in 2023. Fijne feestdagen en op naar een goed patrijzenjaar 2024.

Groet, team patrijs

VOOR ANLb-LEDEN
> Naar de servicepagina

CONTACT

Steegstraat 5
6041 EA Roermond

T +31 475355711
(ma di do vr 9.00 tot 12.00)
M info@natuurrijklimburg.nl

Wilt u geen nieuwsbrieven meer ontvangen?
U kunt [hier uitschrijven](#)